

Στοχαστικές Ανελιξίες Ασκήσεις στις Μαρκοβιανές Αλυσίδες Διακριτού Χρόνου

Άσκηση 1. Έστω $\{X_n, n \geq 0\}$ μία Μ.Α.Δ.Χ με αριθμήσιμο χώρο καταστάσεων S . Να δείξετε ότι οι εξισώσεις γενικευμένης ισορροπίας

$$\sum_{j \in A} \sum_{i \in A^c} \pi_j p_{ji} = \sum_{i \in A^c} \sum_{j \in A} \pi_i p_{ij}, \quad A \subseteq S$$

είναι ισοδύναμες με τις εξισώσεις πλήρους ισορροπίας

$$\pi_j = \sum_{i \in S} \pi_i p_{ij}, \quad j \in S.$$

Να δώσετε μια διαισθητική ερμηνεία για τις εξισώσεις γενικευμένης ισορροπίας.

Άσκηση 2. Θεωρούμε 2 κάλπες: A και B. Οι δύο κάλπες μαζί περιέχουν N σφαιρίδια. Σε κάθε βήμα κάνουμε το εξής πείραμα τύχης: Επιλέγουμε τυχαία ένα από τα N σφαιρίδια και το τοποθετούμε στην κάλπη A με πιθανότητα p ή στην κάλπη B με πιθανότητα $q = 1 - p$, ανεξάρτητα από που το πήραμε. Έστω X_n είναι ο αριθμός σφαιριδίων στην κάλπη A μετά το n -οστό βήμα.

- (α) Να δείξετε ότι η $\{X_n, n \geq 0\}$ είναι Μ.Α.Δ.Χ και να βρεθεί ο πίνακας πιθανοτήτων μετάβασης P .
- (β) Να δείξετε ότι η $\{X_n, n \geq 0\}$ είναι αδιαχώριστη, απεριοδική και θετικά επαναληπτική.
- (γ) Να βρείτε τη στάσιμη κατανομή.
- (δ) Να βρείτε το μακροπρόθεσμο ποσοστό του χρόνου που υπάρχουν i σφαιρίδια στην κάλπη A, $i = 0, 1, 2, \dots, N$.

Άσκηση 3. Έστω $\{X_n, n \geq 0\}$ μία Μ.Α.Δ.Χ με χώρο καταστάσεων $S = \{0, 1, 2, \dots\}$ και πίνακα πιθανοτήτων μετάβασης P με

$$p_{0j} = \begin{cases} r_0 & , j = 0, \\ p_0 & , j = 1, \\ 0 & , \text{διαφορετικά} \end{cases}$$

και

$$p_{ij} = \begin{cases} q_i & , j = i - 1, \\ r_i & , j = i, \\ p_i & , j = i + 1, \\ 0 & , \text{διαφορετικά,} \end{cases}$$

για $i \geq 1$, όπου $p_i > 0$, $i = 0, 1, 2, \dots$ και $q_i > 0$, $i = 1, 2, \dots$

- (α) Να βρεθεί ικανή και αναγκαία συνθήκη ώστε η $\{X_n, n \geq 0\}$ να είναι θετικά επαναληπτική.
- (β) Να βρεθεί η στάσιμη κατανομή.

Άσκηση 4. Έστω $\{X_n, n \geq 0\}$ μία Μ.Α.Δ.Χ με χώρο καταστάσεων $S = \{0, 1, 2, \dots\}$ και πίνακα πιθανοτήτων μετάβασης P με

$$p_{ij} = \begin{cases} q & , j = 0, \\ p & , j = i + 1, \\ 0 & , \text{διαφορετικά,} \end{cases}$$

για $i \geq 0$, όπου $p > 0$ και $q = 1 - p$.

- (α) Να βρεθεί ικανή και αναγκαία συνθήκη ώστε η $\{X_n, n \geq 0\}$ να είναι θετικά επαναληπτική.
- (β) Να βρεθεί η στάσιμη κατανομή.

Άσκηση 5. Έστω $\{X_n, n \geq 0\}$ μία Μ.Α.Δ.Χ με αριθμήσιμο χώρο καταστάσεων S . Έστω $A \subseteq S \setminus \{0\}$. Έστω f_A η πιθανότητα η Μ.Α.Δ.Χ να επισκεφθεί κάθε κατάσταση του συνόλου A πριν επισκεφθεί την κατάσταση 0 για πρώτη φορά. Να γράψετε ένα σύνολο εξισώσεων για τον υπολογισμό της πιθανότητας f_A .